

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 12. toukokuuta 2022
(OR. en)

8651/22
ADD 1

LIMITE

CORLX 407
CFSP/PESC 571
COLAC 20
CODUN 13
COARM 80

ILMOITUS

Asia: NEUVOSTON PÄÄTÖS pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden laitonta leviämistä ja kauppaa ja niiden vaikutusta Amerikan valtioissa ehkäisevien ja torjuvien pyrkimysten tukemiseksi –
Liite

LIITE

HANKEASIAKIRJA

**PIENASEIDEN, KEVYIDEN ASEIDEN JA AMPUMATARVIKKEIDEN LAITTOAMAN
LEVIÄMISEN JA KAUPAN SEKÄ NIIDEN VAIKUTUKSEN TORJUMINEN AMERIKAN
VALTIOISSA**

1. Taustatietoa

Amerikan valtiot kuuluvat niihin maailman alueisiin, joihin aseellinen väkivalta vaikuttaa vakavimmin. Vuonna 2017 siellä kirjattiin korkein alueellinen henkirikosaste: 17,2 henkirikosta 100 000:ta asukasta kohden, kun maailmanlaajuinen keskiarvo oli 6,1 henkirikosta 100 000:ta asukasta kohden¹. Nämä luvut johtuvat lähinnä siitä, että ampuma-aseita on alueen monissa maissa helposti saatavilla. Lähes 75 prosenttia alueen henkirikoksista tehdään käyttämällä ampuma-asetta². Alue on myös yksi tärkeimpiä laittomaan kauppaan tarkoitettujen ampuma-aseiden kohteita³.

Suurelta osin näiden kielteisten suuntausten vuoksi ampuma-aseiden leviäminen ja laitton kauppa on noussut prioriteetiksi kyseisen alueen kansalaisten turvallisuuden asialistalla. Amerikan maat ovat painottaneet koordinoinnin ja rajatylittävien strategioiden merkitystä ottaen huomioon, että rikollisjärjestöt ovat muuttuneet yhä monimutkaisemmiksi ja kansainvälisemmiksi. Tämä sitoumus ilmaistiin allekirjoittamalla vuonna 1997 Amerikan valtioiden yleissopimus ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden, räjähteiden ja niihin liittyvien materiaalien laittoman valmistuksen ja kaupan torjumisesta (CIFTA). Se oli laatuaan ensimmäinen alueellinen velvoittava sopimus. CIFTA, jonka 31 valtiota Amerikan valtioiden järjestöön (OAS) kuuluvista 34 jäsenvaltiosta on allekirjoittanut, on perustavanlaatuinen väline pienaseiden laittomaan kauppaan puuttumiseksi alueella.

¹ UNODC:n kansainvälinen henkirikostutkimus, 2019.

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html>

² Sama kuin edellä.

³ Ampuma-aseiden kauppaa koskevan kansainvälisen tutkimuksen mukaan 80 prosenttia ampuma-aseiden kaupasta suuntautuu Keski- ja Etelä-Amerikkaan sekä Länsi-Aasiaan (UNODC, 2020).

Kansallisten viranomaisten arvokkaista ponnisteluista huolimatta maat eivät kuitenkaan voi vielä panna CIFTAa kaikilta osin täytäntöön. Monimutkaiset rikollisjärjestöt, jotka hallitsevat alueen asekauppaa, sekä työn erikoistuminen, koordinoitirakenteet ja toimien kansainvälistyminen asettavat vakavia haasteita maiden kyvyille tutkia näitä rikoksia ja asettaa niistä syytteeseen. Niiden on myös vaikea noudattaa muita protokollia ja soveltaa strategioita, jotka voisivat vähentää ampuma-aseiden leviämistä ja saatavuutta. Asevoimat ja turvallisuusjoukot eivät järjestelmällisesti noudata varastojen hallintaprotokollia, mikä lisää todennäköisyyttä sille, että ampuma-aseita ja -tarvikkeita kulkeutuu laittomille markkinoille, samoin kuin ennakoimattomien räjähdysten riskiä säilytystiloissa. Ampuma-aseiden merkintä, kirjanpito ja jäljittäminen on alueella epä johdonmukaista, mikä haittaa rikostutkintoja, joissa voitaisiin jäljittää ampuma-aseiden alkuperä, yhdistää ampuma-aseita moniin rikospaikkoihin ja paljastaa laitonta kauppaa harjoittavia verkostoja. CIFTAn velvoitteita vastaavan ja tällaisia toimia edellyttävän kansallisen lainsäädännön puute vaarantaa näiden käytäntöjen jatkuvuuden ja kestävyuden.

Toisaalta yhteisöjen hyvinvoinnin takaaminen on edelleen haasteellista suurimmassa osassa kyseistä aluetta. Niiden haavoittuva asema on seurausta muun muassa korkeasta köyhyysasteesta, työttömyydestä ja julkisten palvelujen käyttömahdollisuuksien puutteesta. Näiden yhteisöjen jäsenet joutuvat muita todennäköisemmin aseellisen väkivallan uhreiksi tai tekijöiksi. Väkivallan kierteen välttämiseksi ei näin ollen riitä, että keskitytään yksinomaan asevalvontapolitiikkaan. On välttämätöntä puuttua näihin riskitekijöihin ja vahvistaa yhteisön jäsenten selviytymiskykyä. Repressiivisen ja ennalta ehkäisevän politiikan yhdistäminen on keskeisen tärkeää aseellisen väkivallan vähentämiseksi alueella. Näihin haasteisiin vastaamiseksi OAS:n jäsenvaltiot hyväksyivät vuonna 2019 tahallisten henkirikosten ehkäisemiseen ja vähentämiseen tähtäävien julkisten politiikkojen suunnittelua ohjaavan maanosan ensimmäisen toimintasuunnitelman. Siinä otetaan huomioon Amerikan valtioiden ohjelma väkivallan ja rikollisuuden ehkäisemiseksi. Toimintasuunnitelmassa esitetään 28 suosituksen sarja, joka koskee 1) tietojen ja tieteellisen näytön tuotantoa, levitystä ja käyttöä; 2) ennaltaehkäisy politiikkojen suunnittelua ja täytäntöönpanoa sekä 3) rikosoikeutta.

OAS:n yleisen turvallisuuden osasto (DPS/OAS) on tässä yhteydessä vuodesta 2007 alkaen tarjonnut Amerikan maille tukea, jolla pyritään parantamaan niiden kykyä noudattaa CIFTAn velvoitteita⁴ ja toimeksiantoja, jotka on vahvistettu väkivallan ja rikosten ehkäisemiseksi, erityisesti haavoittuvimpien väestöryhmien keskuudessa. Viiden vuoden tauon jälkeen DPS/OAS aktivoi vuonna 2019 uudelleen toimintaohjelmansa, johon Euroopan unioni myönsi rahoitusta. Pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden laittoman leviämisen ja kaupan sekä niiden vaikutuksen torjumista Latinalaisessa Amerikassa ja Karibialla koskeva hanke alkoi vuonna 2019 ja päättyi vuonna 2021. Se on kokonaisvaltainen asevalvonta-aloite, joka pannaan täytäntöön DPS:n aseiden ja ampumatarvikkeiden valvonnan tukiohjelman (Program of Assistance on Arms Control and Ammunition, PACAM) puitteissa. Siinä otetaan huomioon aiemmista toimista saadut kokemukset, ja se pohjautuu niiden onnistuneisiin tuloksiin CIFTAn täytäntöönpanon ja rikosten ehkäisyä koskevien alueellisten tehtävien edistämiseksi edelleen. Covid-19-pandemia ja maiden sen johdosta toteuttamat rajoittavat toimenpiteet ovat kuitenkin vaikuttaneet suoraan hankkeen toteuttamiseen, erityisesti niiden toimien osalta, jotka on toteutettava paikalla ja joihin kuuluu viranomaisten suora koulutus ja valvonta (kuten pienaseiden ja kevyiden aseiden tuhoaminen ja merkintä). Lisäksi hallitusten valmius yhteistyöhön ja hanketoimiin osallistumiseen väheni, kun toiminta suunnattiin ennakoimattomasta terveystilasta selviytymiseen. Tämän vuoksi hankkeen soveltamisalaa oli mukautettava, mikä vaikutti jonkin verran odotettuihin tuloksiin.

Näiden haasteiden johdosta ja ottaen huomioon maiden kasvavat tarpeet (joita ei uskottu voitavan täysin täyttää kolmen vuoden pituisessa aloitteessa) niille tarjotaan hankkeen toisessa vaiheessa edelleen kattavaa tukea, tavoitteena kansallinen sitoutuminen näihin prosesseihin. DPS/OAS:n kokemus on osoittanut, että jatkuva tuki on tarpeen ampuma-aseiden valvonnan ja aseellisen väkivallan ja rikollisuuden ennaltaehkäisyn alalla saavutetun edistyksen ylläpitämiseen. Näin ollen tässä uudessa vaiheessa otetaan huomioon pitkän aikavälin strategioiden merkitys, jotta turvallisuuspolitiikoissa ja -oloissa voidaan saada aikaan merkityksellinen ja kestävä muutos.

⁴ DPS/OAS on toteuttanut alueella aseiden ja ampumatarvikkeiden valvonnan tukiohjelman (PACAM) aloitteita kaudella 2007–2015. Ne hyödyttivät 25:tä OAS:n jäsenvaltiota ja johtivat yli 290 000 ampuma-aseen merkitsemiseen sekä 60 000 aseiden ja yli 1 700 ammustonnin tuhoamiseen alueella.

2. Tekninen lähestymistapa

DPS/OAS investoi toisessa vaiheessa edelleen kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jossa repressiiviset ja ennaltaehkäisevät näkökannat yhdistetään normatiivisiin ja operatiivisiin toimiin aseellisen väkivallan ja laittoman kaupan muodostamaan monitahoiseen ongelmaan puuttumiseksi alueella. Kuten muilla alueilla on osoitettu, kansainvälisen sääntelykehityksen mukainen nykyaikainen, yhtenäinen ja harmoninen lainsäädäntökehys on tehokkaan ampuma-aseiden valvontapolitiikan perusta. Lainsäädännön muutosten lisäksi on parannettava maiden valmiuksia saattaa laki täytäntöönpanokelpoiseksi ja panna se täytäntöön. Tällöin näillä kahdella tasolla toteutettavassa hankkeessa voidaan keskittyä samanaikaisesti maiden tarpeisiin ja edistää pitkäaikaisia ja kestäviä muutoksia. Kyseisiä ampuma-aseiden valvonnan tehostamiseksi ja niiden saatavuuden vähentämiseksi toteutettavia toimia täydennetään ennaltaehkäisevällä lähestymistavalla kysynnän vähentämiseksi yhteisöissä, joihin aseellinen väkivalta vaikuttaa suuresti, keskittyen erityisesti ampuma-aseiden väärinkäyttöön liittyvän sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisemiseen. Toimilla, joilla edistetään turvallisia käytäntöjä kyseisten yhteisöjen kansalaisten keskuudessa sekä konfliktien ratkaisemista, väkivallan uhrien ja siitä selvinneiden auttamista sekä pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden vapaaehtoista luovuttamista, pyritään parantamaan yhteisöjen kykyä selviytyä aseellisesta väkivallasta.

Tämän hankkeen ehdotetun konseptin mukaisesti DPS/OAS toimii PACAMin kautta koordinoijana ja toimeenpanevana virastona toimien yhteistyössä muiden tämän alan virastojen ja kansallisten viranomaisten kanssa. DPS/OAS määrittelee OAS:n poliittisia foorumeita ja viestintäkanavia hyödyntäen ne alueen maat, jotka tarvitsevat tukea, ja tekee niiden kanssa yhteistyötä avun lujittamiseksi tarvittavien erityisten sopimusten puitteissa. Hankkeessa myönnetään kullekin maalle erityistä ja räätälöityä tukea, koska niillä ei välttämättä ole samoja tarpeita ja puutteita. Kaikkia maita ei tueta hankkeen kaikissa osissa. Sen sijaan DPS/OAS jatkaa PACAMin aiemman onnistuneen lähestymistavan käyttöä: kunkin maan tarpeet kartoitetaan ja määritellään, otetaan viranomaiset mukaan toimintaan, laaditaan avustussuunnitelma ja toteutetaan operaatioita. Hanketoimien mukauttamisesta pandemian aikana saadut kokemukset huomioon ottaen DPS/OAS pyrkii lisäksi optimoimaan resursseja käyttämällä mahdollisuuksien mukaan virtuaaliympäristöä ja teknisiä välineitä.

Aseellisella väkivallalla on myös erilaisia vaikutuksia naisiin, miehiin, tyttöihin ja poikiin sekä haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin. Toisessa vaiheessa jatketaan sukupuoli- ja ihmisoikeusnäkökulman huomioon ottamista. Tähän sisältyy naisten ottaminen mukaan hankkeen täytäntöönpanon kaikilla tasoilla ja naisten kannustaminen osallistumaan hanketoimiin tasavertaisemmin tukitoimien edunsaajina. Tämän lisäksi väkivaltaa ehkäisevissä toimissa kiinnitetään erityistä huomiota naisten ja tyttöjen turvallisuustarpeisiin näiden omissa yhteisöissä ja siihen, että he osallistuvat näiden haasteiden ratkaisemiseen, sekä yksinomaan sukupuoliperusteiseen väkivaltaan puuttuvien osien sisällyttämiseen hankkeisiin.

3. Yleinen tavoite

Vahvistetaan OAS:n jäsenvaltioiden valmiuksia puuttua aseelliseen väkivaltaan alueella tukemalla toimenpiteitä, joilla torjutaan ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden leviämistä ja laitonta kauppaa ja ehkäistään turvautumista ampuma-aseisiin yhteisöissä, joihin ne ovat vaikuttaneet suuresti.

4. Kuvaus hankkeen toimintastrategioista

Tavoite 1: Vahvistetaan ampuma-aseita koskevaa kansallista sääntelykehystä ottaen huomioon kansainväliset normatiiviset ja hyvät käytännöt

Toimet

- Määritellään maat, joita avustetaan ensisijaisesti lainsäädännön tarkistamisessa tarvearvioinnin pohjalta ja ottaen huomioon hankkeen operatiivisten osien kohdemaat.
- Maille annettava tekninen apu lainsäädännön ja sääntelykehysten tarkistamiseksi ottaen huomioon kansainväliset standardit, ja toimeksiantojen sisäinen yhdenmukaistaminen sekä sukupuolinäkökulman huomioon ottaminen.
- Laaditaan alueellisia standardeja, jotka koskevat fyysistä turvallisuutta ja varastojen hallintaa sekä pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden hävittämistä.
- Laaditaan alueellisia suosituksia ampuma-aseiden väärinkäyttöön liittyvän sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisemiseksi.
- Kehitetään sähköinen tietokanta, jolla helpotetaan ampuma-asestandardien ja muiden asiaankuuluvien ohjeiden (esim. CIFTA, mallilainsäädäntö, MOSAIC ja IATG) saatavuutta tavoitteena helpottaa standardien saatavuutta ja käyttöä ampuma-aseiden valvonnan eri aloilla hakukoneen avulla ja luokittelemalla standardit tunnisteilla, joiden avulla käyttäjät voivat nopeasti löytää kaikki asiaan liittyvät säännöt tietyllä alalla.

Tuotokset

- Vähintään kuudelle alueen maalle annettava lainsäädäntöapu ampuma-aseita koskevan kansallisen sääntelykehysten parantamiseksi ottaen huomioon kansainväliset standardit ja sukupuolinäkökulma.
- Kaikille OAS:n jäsenvaltioille laadittavat ja jaettavat fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan alueelliset standardit.

- Kaikille OAS:n jäsenvaltioille laadittavat ja jaettavat pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden hävittämistä koskevat alueelliset standardit.
- Kaikille OAS:n jäsenvaltioille laadittavat ja jaettavat alueelliset suositukset ampuma-aseiden väärinkäyttöön liittyvän sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisemiseksi.
- Sähköinen tietokanta pienaseita ja kevyitä aseita koskevista standardeista ja ohjeista, jotka on laadittu ja annettu maiden käyttöön.

Tavoite 2: Parannetaan kansallisten viranomaisten operatiivisia valmiuksia merkitä, jäljittää, varastoida ja tuhota ampuma-aseita

Toimet

- Kehitetään ja tarjotaan kansalliselle henkilöstölle erityiskoulutusta fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan, merkintöjen ja kirjanpidon sekä pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden hävittämisen alalla. Järjestetään alueellisia koulutustilaisuuksia, joissa henkilöstön jäsenet voivat myös jakaa hyviä käytäntöjä ja parantaa yhteistyötä, sekä kansallisia kursseja, joissa keskitytään kunkin maan erityistarpeisiin.
- Maiden teknikoille tarjotaan edistynyttä räjähteidenraivaamiskoulutusta yhteistyössä Espanjan puolustusministeriön kanssa.
- Tarjotaan teknistä apua ja resursseja aseiden ja vanhentuneiden, takavarikoitujen tai liiallisten ammusten tuhoamista koskevien kansallisten suunnitelmien toteuttamiseksi.
- Tarjotaan teknistä apua ja tukea ampuma-aseiden merkitsemiseksi ja tietojen säilyttämiseksi, mukaan lukien tarvittavien laitteiden toimittaminen.
- Laaditaan kestävyys suunnitelmia hankkeen kautta tukea saavien maiden kanssa.

Tuotokset

- Vähintään 10 maassa on toteutettu ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden tuhoamisprosessit, joissa tuhoetaan vähintään 150 tonnia ampumatarvikkeita ja 35 000 takavarikoitua, vanhentunutta, vaarallista ja/tai liiallista pienasetta ja kevyttä asetta.

- Vähintään 200 kansallisen henkilöstön jäsentä on koulutettu pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden hävittämiseen.
- Vähintään 12 maalle on annettu teknistä apua ampuma-aseiden merkinnän ja kirjanpidon alalla.
- Vähintään 150 kansallisen henkilöstön jäsentä on koulutettu merkinnän ja kirjanpidon alalla.
- Vähintään kolmen maan kansallisia ampuma-aserekisterijärjestelmiä on parannettu.
- Institutionaalisten varastojen turvallisuus on parantunut vähintään kymmenessä maassa.
- On järjestetty kaksi alueellista seminaaria fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan hyvistä käytännöistä, ja vähintään 80 viranomaista, jotka tulevat vähintään 15 maasta, on sertifioitu.
- Vähintään 45 työntekijää kymmenestä maasta on sertifioitu räjähteiden hävittämisteknikoiksi EOD 3 -tasolle.
- Kansallisten toimintasuunnitelmien laatimista koskevat välineet ja ohjeet luotu ja asetettu hankkeessa tuettujen maiden saataville.
- Kansallisten viranomaisten laatimat ja vahvistamat kansalliset toimintasuunnitelmat vähintään 20 prosentille apua saavista maista.

Tavoite 3: Optimoidaan pienaseiden valvonta tietoteknisten välineiden käytön avulla

Toimet

- Suunnitellaan sähköinen järjestelmä ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden laillisia siirtoja koskevaa alueellista viestintämekanismia (MCTA) varten. Kyseessä on alueellinen tiedotus- ja tiedonvaihtojärjestelmä ampuma-aseiden laillisista siirroista. Sen puitteet ja tekniset vaatimukset kehitettiin ensimmäisen vaiheen aikana. Järjestelmä heijastaa Euroopan unionin myönteisiä kokemuksia ja antaa maille mahdollisuuden tunnistaa nopeasti ampuma-aseiden kansainväliseen lailliseen kauppaan liittyvät haavoittuvuudet ja tarkoituksenvastaisten siirtojen riskit sekä tiedottaa niistä. Kun otetaan huomioon, että lähes 50 prosentilla alueen maista ei ole sähköistä kansallista lupajärjestelmää, tarkastellaan mahdollisuutta suunnitella järjestelmä siten, että maat voivat käyttää sitä sisäisenä järjestelmänään.

- Otetaan käyttöön MCTA:n sähköinen järjestelmä pilottivaiheena kouluttamalla kansalliset viranomaiset ja sisällyttämällä siihen tarvittavat korjaukset.
- Päivitetään ensimmäisen vaiheen aikana kehitettyä tietojenvaihdon virtuaaliyhteisöä siten, että siitä tulee ampuma-aseita käsittelevä maanosan osaamisfoorumi, jonka toimintoja ovat esimerkiksi i) ampuma-aseiden valvontajärjestelmää ja CIFTAn täytäntöönpanotilannetta koskevien tietojen automaattinen toimittaminen ja jäljittäminen; ii) kansallisten viranomaisten tietokanta; iii) tulostaulu ampuma-aseiden valvontajärjestelmän tilanteen ja kattavuuden havainnollistamiseksi.
- Päivitetään pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden varastonvalvontaohjelmistoa ja ulotetaan se koskemaan niitä alueen maita, jotka voivat hyötyä tästä ensimmäisessä vaiheessa kehitetystä tietoteknisestä ratkaisusta.

Tuotokset

- Ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden laillisia siirtoja koskevaa alueellista viestintämekanismia (MCTA) varten suunniteltu sähköinen järjestelmä on valmis ja otettu pilottivaiheessa käyttöön viidessä maassa.
- Pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden varastonvalvontaohjelmistoa on parannettu käyttäjien palautteen perusteella ja se on otettu käyttöön ainakin neljässä muussa maassa.
- Ampuma-aseita käsittelevä maanosan osaamisfoorumi on kehitetty, ja siihen on rekisteröity vähintään 15 maan yhteyspisteet.
- Kansallisten yhteyspisteiden kokouksia pidetään kahdesti vuodessa vuoropuhelun ja yhteistyön edistämiseksi.

Tavoite 4: Vahvistetaan yhteisöjen kykyä selviytyä aseväkivallasta ja vähennetään laittomien ja/tai ei-toivottujen ampuma-aseiden saatavuutta

Toimet

- Laajennetaan OASIS-ohjelman menetelmä vähintään yhteen toiseen yhteisöön, johon aseellinen väkivalta vaikuttaa suuresti. OASIS pyrkii edistämään sosiaalisesti vastuullisia käyttäytymismalleja yhteisöissä, joihin aseellinen väkivalta vaikuttaa vakavasti; se sisältää yhteisön alustavan arvioinnin ja käytettävissä olevat mekanismit väkivallan ehkäisemiseksi ja uhrien auttamiseksi. Ohjelmassa tarjotaan päivittäistä koulun ulkopuolista toimintaa riskialttiille nuorille ja koulutusta yhteisöissä toimiville paikallisille sidosryhmille väkivallan ehkäisemiseksi ja uhrien auttamiseksi.

- Perustetaan yhteisöperustainen keskus ampuma-aseiden käyttöön liittyvän väkivallan ja rikollisuuden uhrien ja heidän perheidensä sekä todistajien auttamiseksi, jotta väkivallan kierre voitaisiin katkaista.
- Laaditaan alueellisen koulutusohjelma sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.
- Kehitetään ja toteutetaan vähintään kaksi yhteisöllistä aseiden keruukampanjaa sekä koulutusstrategioita väestölle tiedottamiseksi ja aseiden vapaaehtoiseen luovutukseen kannustamiseksi. Kampanjoissa korostetaan sukupuoliperusteisen väkivallan ja ampuma-aseiden väärinkäytön välistä yhteyttä, sillä sukupuoliperusteisen väkivallan uhreja on useimmiten uhkailtu tai heidät on tavallisesti surmattu ampuma-aseilla⁵.
- Kansallisia ja paikallisia viranomaisia tuetaan luovutettujen pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden keräämisessä, varastoinnissa, kuljetuksessa ja hävittämisessä. Tämä toteutetaan koordinoitusti hankkeen tavoitteen 2 puitteissa toteutettavien toimien kanssa resurssien optimoimiseksi.

Tuotokset

- Vähintään kahden hotspot-yhteisön (suuririskiset ja haavoittuvat yhteisöt) valmiudet tukea riskiryhmiin kuuluvia nuoria, auttaa uhreja ja eloonjääneitä ja ehkäistä aseväkivaltaa ovat parantuneet.
- Vähintään 160:n, näissä kahdessa hotspot-yhteisössä asuvan nuoren elämäntaidot ovat parantuneet koulutuksen ja päivittäisen koulun jälkeisen toiminnan ansiosta.
- Vähintään 150 henkilölle, joihin kuuluu päättäjiä, hallituksen virkamiehiä, palveluntarjoajia, yhteisöjen johtajia, opettajia, vanhempia ja kansalaisyhteiskunnan edustajia, on annettu koulutusta, joka koskee sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisemistä ja keskeyttämistä sekä uhrien auttamista.
- Väkivallasta selvinneitä ja heidän perheitään sekä todistajia varten on perustettu yksi keskus, joka on toiminnassa.
- On kehitetty ja toteutettu vähintään kaksi yhteisöllistä aseiden keruukampanjaa.

⁵ <https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/07/MOSAIC-06.10-2017EV1.0.pdf>

Tavoite 5: Laaditaan Keski-Amerikan ampuma-aseita koskeva etenemissuunnitelma, joka tarjoaa maille käytännöllisen hallinnointivälineen alueellisen, koordinoitun ja näyttöön perustuvan lähestymistavan ansiosta

Toimet

- Laaditaan menetelmä alueen maiden validoiman Keski-Amerikan etenemissuunnitelman kehittämiseksi alan asiantuntijoita kuullen.
- Laaditaan tarpeiden arviointi Keski-Amerikan hallituksia kuullen.
- Laaditaan Keski-Amerikan ampuma-aseita koskeva etenemissuunnitelmaluonnos ottaen huomioon tarpeiden arviointi, kansainväliset oikeudelliset kehykset ja hyvät käytännöt.
- Validoidaan etenemissuunnitelma maiden ja sidosryhmien kuulemiskierroksella; ja
- Toteutetaan ulkoinen viestintä ja tiedotus kumppanien mobilisoimiseksi tukemaan Keski-Amerikan ampuma-aseita koskevan etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa.

Tuotokset

- Menetelmä sidosryhmien kanssa valmistellun ja validoidun etenemissuunnitelman laatimiseksi.
- Tarpeiden arviointi on laadittu Keski-Amerikan maiden pääasiallisten uhkien, puutteiden, haavoittuvuuksien ja prioriteettien määrittämiseksi.
- Kommenttien ja palautteen keräämiseksi Keski-Amerikan ampuma-aseita koskevasta etenemissuunnitelmaluonnoksesta on järjestetty kaksi työpajaa, joihin osallistui alalla toimivia kansallisia viranomaisia ja järjestöjä.
- Keski-Amerikan etenemissuunnitelma on laadittu ja esitelty alueen maille.
- On kehitetty viestintäkampanja, jolla on tarkoitus levittää Keski-Amerikan ampuma-aseita koskevaa etenemissuunnitelmaa, saada sille poliittinen hyväksyntä ja kumppanien tuki sen toteuttamista varten.

5. Kesto

Kattavan alueellisen toisen vaiheen arvioitu kokonaiskesto on 36 kuukautta.

6. Teknisestä toteutuksesta vastaava organisaatio

Tämän ohjelman teknisestä täytäntöönpanosta vastaa yleisen turvallisuuden osasto Amerikan valtioiden järjestön pääsihteeristössä (DPS/OAS). DPS/OAS soveltuu hyvin tukemaan Amerikan maita ottaen huomioon sen kaksoisrooli CIFTAn teknisenä yhteissihteeristönä ja OAS:n teknisenä ja operatiivisena elimenä tässä asiassa. Tässä roolissaan DPS/OAS on toteuttanut hankkeita ja ohjelmia, joiden tavoitteena on tukea OAS:n jäsenvaltioita niiden hoitaessa velvollisuuksiaan kansallisten ampuma-aseiden varastojen turvallisuuden varmistamisessa, kansallisten lainsäädäntötoimenpiteiden täytäntöönpanemisessa ampuma-aseiden laittoman valmistuksen ja kaupan kriminalisoimiseksi kansallisessa lainsäädännössä, ampuma-aseiden merkitsemisen edellyttämisessä sekä tietojen vaihtamisessa muiden CIFTAn allekirjoittajien kanssa jäljittämisestä ja laittoman kaupan muodoista. Millään muulla koko Amerikan kattavalla alueellisella tai osa-alueellisella järjestöllä ei ole sellaista poliittista vaikutusvaltaa, teknistä asiantuntemusta tai maantieteellistä ulottuvuutta, että ne voisivat tukea ja avustaa kaikkia Amerikan valtioita.

Toisen vaiheen aikana DPS/OAS jatkaa myös koordinoitua ja yhteistyötä muiden instituutioiden ja organisaatioiden kanssa hanketta toteutettaessa. DPS/OAS teki näistä monien kanssa yhteistyötä ensimmäisen vaiheen aikana ja odottaa jatkavansa yksittäisissä kysymyksissä tehtävää yhteistyötä aloitteen edistämiseksi alueella. Näitä organisaatioita ovat muiden muassa Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen rauhan, aseriisunnan ja kehityksen Yhdistyneiden kansakuntien aluekeskus (UNLIREC), Karibian yhteisön rikollisuutta ja turvallisuutta käsittelevä täytäntöönpanovirasto (CARICOM IMPACS), Amerikan valtioiden puolustuslautakunta ja Geneven kansainvälisen humanitaarisen miinanraivauksen keskuksen ampumatarvikkeiden hallinnan neuvoo-antava ryhmä (AMAT-GICHD), Golden West Humanitarian Foundation, Interpol, Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön humanitaarisen miinanraivauksen koulutuskeskus. DPS:n tavoitteena on luoda läheiset suhteet kaikkiin muihin yhteisöihin, jotka niin ikään toimivat tällä alalla, jotta toiminnan hyödyt saadaan maksimoitua hyödyntämällä organisaatioiden täydentävää asiantuntemusta. Toisessa vaiheessa DPS/OAS pyrkii erityisesti vahvistamaan yhteistyötä osa-alueellisten järjestöjen, kuten CARICOM-IMPACSin ja Keski-Amerikan integraatiojärjestön (SICA), kanssa tavoitteena tukea Karibian ampuma-aseita koskevan etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa ja koordinoita Keski-Amerikan ampuma-aseita koskevan etenemissuunnitelman kehittämistä.

7. Merkityksellisyys

A. "Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen": Neuvoston 19. marraskuuta 2018 hyväksymä laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden ampumatarvikkeiden vastainen EU:n strategia

Tämän hankkeen tavoitteet, toimet ja odotetut tulokset ovat linjassa Euroopan unionin strategian "Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen" tavoitteiden ja lähestymistavan kanssa. Sen vuoksi Euroopan unionin neuvosto päätti rahoittaa tämän aloitteen ensimmäistä vaihetta edistääkseen monenvälisyyttä ja synergiaa Euroopan unionin ja OAS:n välillä aseellisen väkivallan ja rikollisen toiminnan vähentämiseksi, ja se tarkasteli strategiassa vahvistettuja prioriteetteja. Toisessa vaiheessa, joka on jatkoa näille toimille, säilytetään tämä malli ja lähestymistapa ja täydennetään Euroopan unionin tällä alalla tekemää maailmanlaajuista työtä kohdistamalla toimet alueelle, johon pienaseiden ja kevyiden aseiden leviäminen, liiallinen keskittyminen ja laitton kauppa vaikuttavat vakavasti.

Toisessa vaiheessa otetaan erityisesti huomioon seuraavat strategian prioriteetit:

2.1 Sääntelykehyksen vahvistaminen: Toimen tavoitteen 1 mukaisella toiminnalla pyritään varmistamaan, että maat yhdenmukaistavat lainsäädäntönsä kansainvälisten normien kanssa ja että niillä on käytössään välineet, joiden avulla ne voivat paremmin panna yleissopimukset täytäntöön.

2.2.2 Ampuma-aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden viennin valvonta: MCTA:n sähköisen välineen kehittämisessä tavoitteen 3 mukaisesti tuodaan esiin laillisen kaupan valvonnan merkitys aseiden ja ampumatarvikkeiden laittomille markkinoille kulkeutumisen estämiseksi.

2.2.3 Pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden varastojen turvallinen hallinta:

Tavoitteessa 2 toteutetaan erilaisia toimia, joissa keskitytään fyysiseen turvallisuuteen ja varastojen hallintaan, mukaan lukien viranomaisten koulutus sekä tekninen ja aineellinen apu käytäntöjen ja tilojen parantamiseksi kansainvälisten MOSAIC- ja IATG-standardien mukaisesti.

2.2.4 Pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden vastuullinen hävittäminen:

Tavoitteeseen 2 sisältyy koulutusta, aineellista apua, ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden hävittämisprosessien valvontaa ja sertifiointia, joita tarjotaan näitä pyytävälle maille.

2.2.5 Monialaiset kysymykset: Tavoitteeseen 3 kuuluu erilaisia tietoteknisiä ratkaisuja ja välineitä, joilla on tarkoitus edistää alueen maiden välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Näiden toimien vaikutuksen maksimoimiseksi DPS/OAS tukee täydentäviä toimia, joita ovat esimerkiksi ampuma-aseiden kysynnän vähentäminen toteuttamalla ennaltaehkäiseviä toimia ja keräysohjelmia, sekä Keski-Amerikan etenemissuunnitelman laatiminen konkreettisenä välineenä toiminnan koordinoimiseksi ja parantamiseksi tällä alueella.

B. EU:n neuvoston päätös 2011/428/YUTP, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2011,

Yhdistyneiden Kansakuntien aseriisuntatoimiston toimien tukemisesta pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaohjelman toteuttamiseksi⁶

Neuvoston päätöksellä edistetään kolmea päätavoitetta: 1) pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan YK:n toimintaohjelman toteuttaminen niin maailmanlaajuisesti kuin alueellisella tasolla, 2) kansainvälisen jäljittämistävälineen täytäntöönpanon tukeminen ja 3) ampumatarvikkeiden hallinnointia koskevien YK:n teknisten suuntaviivojen laatiminen ja niiden täytäntöönpanon tukeminen.

Kukin näistä tavoitteista on yhdenmukainen ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden, räjähteiden ja niihin liittyvien materiaalien laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan Amerikan valtioiden yleissopimuksen (CIFTA) sisältämien erityisten määräysten yleisten tavoitteiden kanssa. CIFTAssa asetetaan sopimusvaltioille useita pakollisia suosituksia, jotka koskevat muun muassa rikoksia koskevan lainkäyttövallan vahvistamista; ampuma-aseiden pakollista merkitsemistä; rekisterien ylläpitoa jäljittämistä varten; siirtojen valvonnan parantamista; ja valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. CIFTAn toimintalinjassa kaudeksi 2018–2022 vahvistetaan CIFTA-sopimusvaltioiden tavoitteet näillä aloilla YK:n toimintaohjelman mukaisesti ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan mukaisesti.

⁶ EUVL L 188, 19.7.2011, s. 37.

DPS/OAS toteuttaa edelleen toimintaohjelmia, joilla tuetaan maita niiden valmiuksien kehittämisessä, jotta ne voisivat täyttää CIFTAn mukaiset velvoitteensa. Toinen vaihe suunniteltiin sellaiseksi, että tätä apua jatketaan ottaen huomioon CIFTA-sopimusvaltioiden toimintalinjassa kaudeksi 2018–2022 vahvistamat prioriteetit, erityisesti seuraavat: 1. Ampuma-aseiden merkitseminen ja jäljittäminen; 2. Tuonti ja vienti; 3. Lainsäädäntötoimet; ja 4. Varastojen hallinta ja hävittäminen.

8. Raportointi

DPS/OAS laatii säännöllisesti raportteja neuvotellun rahoitusosuussopimuksen mukaisesti.

9. Kustannukset yhteensä

EU:lta toisen vaiheen toteuttamiseen haettava kokonaisrahoitus on arviolta noin **4,2 miljoonaa euroa**. OAS:n pääsihteeristö antaa luontoissuorituksia ohjelman toteuttamista varten ja hakee muuta luontoissuorituksina annettavaa tukea (kuten Espanjan hallituksen myöntämä tuki ensimmäisessä vaiheessa).